

Rojas vidusskolā

Kas ir vides izglītība?

Pagājušās nedēļas nogalē daudzi rojnieki droši vien ievēroja pārdesmit pieaugušu cilvēku staigājot, kaut ko pētot, pierakstot, zīmējot, jā — arī spēlējot spēles skolas pagalmā un apkārtnē. Mazliet neierasti, vai ne? Bet dzīvi interesantu vērš tieši neierastais un savdabīgais, vēlēšanās un arī varēšana atbrīvoties no standartiem, no ikdienības.

No 21. līdz 23. janvārim Rojas vidusskolā notika apmācību seminārs programmas «Vides izglītība Latvijas skolās» ietvaros. Šo programmu isteno Bēnu Vides skola (BVS) un Britu dabas pētīšanas centra apvienība (Field Studies Council). Programmā pašlaik iesaistījušās aptuveni 30 skolas dažādos Latvijas novados, tostarp Rojas vidusskola. Izmaiņas Latvijas izglītības sistēmā skolotājiem devušas lielākas iespējas pasniegt savu mācību priekšmetu radoši un izmantot netradicionālas mācīšanas metodes. Tomēr skolotājiem joprojām trūkst izdales materiālu, metodikas, nodarbību un spēļu aprakstu.

Šis programmas mērķis ir apmācīt Latvijas skolotājus (ari stu-

dentus un citus interesentus), lai viņi varētu integrēt vides izglītību skolas mācību programmā, t. i., popularizēt dažādu priekšmetu skolotāju kolektīvdarbu un starp-priekšmetu tēmu pasniegšanu skolā. Paredzu, ka tūlīt radīsies jautājums — kas tad ir vides izglītība (turpināk — VI) un ko tā var dot? Sniegt īsu atbildi nav iespējams. Viens no populārākajiem skaidrojumiem — tā ir izglītība vidē, par vidi un videi.

Izglītība vidē. Pati pieeja mācīšanai spēlē ļoti nozīmīgu lomu, jo skolēnam jāiegūst tieša nepastarpināta pieredze par apkārtni pasauli, ļaujot to katram iepazīt pašam. Te var noderēt praktiskas āra nodarbības, patstāvīgi veicami izpētes objekti, dzirdes un redzes spēles un rotaļas dabā, lomu spēles, atdarināšanas un citas metodes.

Izglītība par vidi — tā ir kopainas, vienota skatījuma veidošana par pasauli, uzsverot lietu un parādību savstarpējo saistību un mijiedarbību. Kāpēc šī vide ir tāda, kāda tā ir? Kā tā ir radusies, attīstījusies un kāda būs tās nākotne? Kāpēc dažādi skatījumi

(piemēram, no zinātniskā, estētiskā, ekonomiskā, garīgo vērtību viedokļa) noved pie dažādas lietu izpratnes? Uz šiem un daudziem citiem jautājumiem cenšas atbildēt VI, bet tas ir iespējams vienīgi tad, ja skolā radoši sadarbojas visu priekšmetu skolotāji, mēģinot atrast kopējas tēmas, vielu sarunām.

Izglītība videi veido analizējošu un vērtējošu attieksmi pret pasauli, lai katrs indivīds spētu iestāties vidē un pilnā mērā justos atbildīgs par savu rīcību. Tā ir vēlēšanās un prasme darboties vides labā.

Protams, tas ir tikai viens no VI skaidrojumiem un piedāvā aplūkot izglītību kā līdzekli vides uzlabošanai, bet vidi — kā bagātīgu izziņas avotu izglītībai.

Rojas semināra mērķis bija praktiski izmēģināt šīs netradicionālās metodes skolas darbā. Seminārā piedalījās skolotāji no Rīgas 58. vidusskolas, Vaboles vidusskolas (Daugavpils rajons), Kuldīgas mākslas un humanitāro zinību skolas, Kuldīgas Vides izglītības skolas un programmas vadītājas Zane Berginane un Iveta

Teibe no BVS. Mūsu skolu pārstāvēja Maija Leitarte, Ingrida Ķauke un Ina Dāvidsone.

Semināra laikā paveikts un iegūts tika ļoti daudz. Tā bija pieredzes un informācijas apmaiņa, sadarbība un sāvas varēšanas aplicināšana. Skolotājiem tika doti visdažādākie uzdevumi — izstrādāt pašiem savu izglītības standartu (kas jāzina, jāprot skolēnam, beidzot ideālu skolu), analizēt mācību standartus, meklējot kopīgas tēmas vairāk vai mazāk atšķirīgos priekšmetos (piemēram, ģeogrāfijā un latviešu valodā, fizikā un bioloģijā), iestāties skolēna lomā, piedalīties āra nodarbībās un spēlēs.

Seminārs radīja priekšstatu par reālām VI izmantošanas iespējām, deva impulsu tālākam darbam un, protams, arī jaunus domubiedrus. Triju dienu laikā vairākkārt nācās dzirdēt skaidrības pilnus izteicienus par to, cik jauka ir Roja un tās apkārtnē, cik bagātīga iespējas šeit ir vides izglītībai. Tādēļ gribētos cerēt uz rojnieku sapratni un arī aktīvu līdzdalību, domājot par sakoptu vidi Rojā.

Ina Dāvidsone

Maratons apkārt

Baltijas jūrai

5. Krustām šķērsām Zviedrija

HORIZONTĀLI. 1. Garbo. 2. Torne. 5. Smolandes. 7. Kronas. 9. Roxette. 10. Ēlande. 12. Lenas. 13. Varjaģi. 14. SAS. 16. Šēras. 18. Gotlande. 19. Vasaloppet. 22. Lūcijas. 23. ABBA.

VERTIKĀLI. 3. Venems. 4. Bergmans. 6. Nobels. 8. Sverige. 9. Riksdāgs. 11. Linnejs. 12. Lindgrena. 13. Viktorija. 15. Skones. 17. Edbergs. 19. Valdemārsvika. 20. Stokholma. 21. Visbija.

Maratona turpinājums — nākamajā numurā.

Līdzjūtības

Un, ja apniks baltā smilšu kalnā dusa,
Es tad zaļošu kā kapu zāle klusa,
Gribēdams vēl dzīvei labu darīt.

(P. Sils)

ZPS «Banga» valde izsaka līdzjūtību piederīgajiem, no JĀŅA UPNERA atvadoties.

Tavs mūžs kā ābeļu dārzs,
Palicis tiem, kas tālāk iet.

(J. Rūsiņš)

Rojas bērnu mūzikas skolas kolektīvs izsaka līdzjūtību kolēģei Sandrai Lejai, vecotēvu mūžībā pavadot.